

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

סיכומי דף היומי

מערבתי: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
בהרה"ח ר' בנימין בייטש זצ"ל

גליון
199

בודקין לאור הנר שהיא יפה לבדיקה. ואע"פ שאין ראייה לדבר, למדנו זכר לדבר (אסמכתא) שהמציאה היא ע"י חיפוש, והחיפוש נעשה בנר.

ליקוטי תוספות:
א. לא יכנס אדם להר הבית במעות צרות בסדינו דווקא באופן של גנאי בפרהסיא שנראה שהולך לסחורה.
ב. שרץ כעדשה אין חזקתו מתכבד כל כך כמו במעות.
ג. בברכת להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, לרשב"א מברך לפני המילה שצריך עובר לעשייתו וגם דבלא"ה נראה כמשקר שלהכניסו להבא משמע, לשיטת רבינו תם לא נראה כמשקר שלא על המצוה הנעשית עכשיו מברך אלא כמורה ומשבח להשם יתברך ומגלה דעתו, וצריך עובר לעשייתו רק כשעושה המצוה הוא המברך, (ולרא"ש אין צריך עובר לעשייתו מטעם שאינו מברך על המצוה הזו).

ד. המל גרים מברך למול את הגרים שהמברך חייב למול.
ה. מה שמרכים על הלולב לאחר שכבר הגביהו נקרא ג"כ עובר לעשייתו שאכתי עוסק במצוה שצריך לנענע בקריאת הלל.
ו. המגביה לולב על דעת שלא לצאת בו, או אם הפכו לא יצא בהגבתו.
ז. בטבילה לא שייך עובר לעשייתו: לרש"י משום בעלי קרי שאסורים בברכה ומשום זה תקנו גם כן בשאר טובלים, לתוספות רק גר אינו יכול לברך עובר לעשייתו ומשום הכי תיקנו כן בשאר טבילות, אי נמי בשאר הטבילות גם כן לא שייך עובר לעשייתו משום בעיתותא דמיא ואח"כ הוא ערום.

דף ח' יום א' פרשת וישלח - י"ג כסליו תשפ"א.

עמוד א'.

חצר אינה צריכה בדיקה, מפני שהעורבין מצויין שם.
אכסדרה - בודקין אותה לאורה ביום. **ארוכה שבחדר** - כנגד החור הרי היא כאכסדרה, ובצדדין צריך לבדוק בלילה ולאור הנר.

לעתיד לבא יקרין הקב"ה מזיוו לפני הצדיקים, ויהיה אורם כאור שבעת ימי בראשית, ודומין לפני השכינה כנר לפני אבוקה. **אבוקה להבדלה** מצוה מן המובחר.

בודקין חמץ לאור הנר ולא לאור האבוקה. והטעם: א. שהנר יכול להכניסו בחורין ובסדקין, ואבוקה לא. ב. הנר אורו לפניו ואבוקה לאחוריו. ג. באבוקה מתירא שלא יבעיר את הבית ולא יבדוק יפה. ד. אור הנר נמשך ומאריך במקומו, ואור אבוקה נפסק וקופץ תמיד.

מקום שאין מכניסין בו חמץ אינו צריך בדיקה. ואלו הן: א. חורי הבית הגבוהים והנמוכים יותר מדאי שאין נוחין להשתמש. ב. גג היציע שהוא משופע. ג. גג מגדל של עץ שנותנים בתוכו כלים. ד. מטה החולקת בתוך הבית שהיא נמוכה ויש קצת אויר תחתיה (שאינו נוח תשמישתה). ה. בית התבן. ו. אוצרות יין שאין מסתפק ממנו יין לשולחנו. ז. אוצרות שמן גם אם מסתפק מהם לשולחנו (שיש קבע לאכילה ויודע לפני הסעודה כמה צריך להביא). ח. בית של דגים גדולים (שיש להם קבע ואומד וא"צ להביא באמצע סעודה).

מקום שמכניס בו חמץ וצריך בדיקה: א. חורי הבית האמצעיים שנוחין להשתמש. ב. מטה גבוהה, ויש אויר הרבה תחתיה (שנוחה להשתמש). ג. אוצרות יין שמסתפק ממנו יין לשולחנו (ואוצרות שכר בכבל דינם כאוצרות יין בא"י). ד. בית של דגים קטנים. ה. בית המלח

דף ז' שב"ק פרשת ויצא - י"ב כסליו תשפ"א.

עמוד א'.

חמץ מתחילת שעה ששית שהוא אסור מדרבנן, כדאורייתא דמי ואינם ברשותו לבטלו. וכן המקדש מתחילת שש אפילו ב'חיתי קורדנאיתא' שהן קשים מאד (ובאו עליהם מים), אין חוששין לקידושיו, ש'כל המקדש אדעתא דרבנן מקדש'.

תלמיד היושב לפני רבו בבית המדרש ביו"ט, ונזכר שיש לו עיסה מגולגלת בביתו שעדיין לא החמיצה, ואינו יכול לקום ולאפותה מפני אימת רבו, מבטלו בלבו. וכן מי שנזכר ב"ד שחל בשבת שיש לו חמץ גמור בביתו, מבטלו בלבו.

פת שעיפשה בתיבה ואין ידוע אם חמץ היא או מצה - מכיון שסתם תיבות שמשתמש בהם לאוכל נוטל ראשון ראשון כדי שלא יתעפש, וגם מן הסתם בדקה אור ל"ד, הולכים אחר 'בתרא' ומצה היא. **ואם עיפושה מוכיח שימים רבים עברו עליה,** חמץ הוא. **ואם עברו מימי הפסח** שאפשר לתלות שנתעפש משנכנס הפסח, מותרת גם אם עיפושה מרובה, שאנו תולים שאפה בכל יום פת חם ונתנו עליו ולכן נתעפש הרבה.

מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה - לעולם מעשר, שרוב אוכלי בשר בירושלים הם ממעות מעשר שני. ואע"פ שאפשר שנפלו מיד המוכר, ספק איסורא לחומרא. **בהר הבית** - לעולם חולין. וגם בשעת הרגל שרוב מעות ממעשר, הולכים אחר רוב מעות של כל השנה ותולין שנפל קודם הרגל. **בירושלים** (שלא בשוק הבהמות) - בשאר ימות השנה חולין, שהולכים אחר רוב מעות. ובשעת הרגל מעשר, ואין תולין לומר שנפל קודם הרגל, ששוקי ירושלים מתכבד בכל יום (אבל הר הבית אין עשוי להתכבד).

תיבה שנשתמשו בה מעות חולין ומעשר - הולכים אחר הרוב ולא אחר 'בתרא', אם אין ידוע איזה מהן נשתמשו בסוף, או שנשתמשו בה צבורין של מעשר ושל חולין ביום אחד, או שנמצאת בגומא שאפשר שנטמן ולא ראוהו.

עמוד ב'.

הבודק צריך שיברך: י"א 'לבער חמץ' שמשמעו להבא, אבל 'על ביעור' משמעו לשעבר. וי"א 'על ביעור חמץ', שגם זה משמעו להבא. והלכה כדבריו.

המוהל - מברך 'על המילה' גם למ"ד 'לבער', שאינו יכול לברך 'למול' לפי שהמצוה אינה מוטלת עליו. והאב - שהמצוה מוטלת עליו - למ"ד לבער מברך 'למול' (ולהלכה שמברך על ביעור, מברך על המילה). **השוחט מברך 'על השחיטה'** גם למ"ד 'לבער', שאינו חייב לשחוט. ובפסח וקדשים שהבעלים נצטוו לשחוט, למ"ד לבער מברך 'לשחוט'.

העושה לולב לעצמו מברך שהחיינו, נטלו לצאת בו, מברך 'על נטילת לולב' גם למ"ד לבער, לפי שכבר יצא בו משעה שהגביהו ומברך על העבר.

כל המצוות מברך עליהם עובר לעשייתו, חוץ מן הטבילה שמברכים לאחריה, לפי שאינו ראוי לברך קודם טבילה.

ובית שעוה (שעומד מתוך הסעודה להביא מלח ונרות). 1. בית העצים ובית התמרים.

רפת של בקר א"צ בדיקה, שאם היה בו חמץ הבהמות אכלוהו. וכן לול של תרנגולים.

בנין שנפל - אין מחייבין אותו לבדוק את כל הגל אבנים אלא מה שרואה בעיניו, אבל א"צ להכניס את ידו לחורין ולסדקין אפילו במקום שהכלב יכול לחפש אחריו, משום סכנת עקרב. ואע"פ ששלוחי מצוה אינם נזוקין, חוששין שמא תאבד לו מחט ולאחר הבדיקה יחפש אחריו (אבל אם יחפש בשעת הבדיקה, אע"פ שמתכוין למצוה ולצרכו בכלל שליח מצוה הוא ואינו ניזוק).

האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן עוה"ב, הרי זה צדיק גמור בדבר זה, וקיים מצות בוראו. **עמוד ב'.**

חור שבין אדם לחבירו - כל אחד בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבד. **חור שבין יהודי לגוי** - לת"ק בודק עד מקום שידו מגעת. לפלימו אינו בודק כלל, שלא יאמר הנכרי כשפים עושה לי (וחוששין לכך רק בשעת בדיקה שהוא בלילה ולאור הנהר). ואע"פ ששלוח מצוה הוא, במקום שההיזק מצוי חוששים.

שלוחי מצוה אינם נזוקין לא בהליכתן ולא בחזרתן. בין בגופן ובין בממונם. ולכן: העולה לרגל פרתו רועה באפר ואין חיה מזיקתה, תרנגולו מנקרת באשפה ואין חולדה מזיקתה. ותלמידים הדרים בכפרים שבבקעה, יוצאים לבהמ"ד קודם עלות השחר וחוזרים משתחשך.

מי שיש לו קרקע עולה לרגל, ומי שאין לו קרקע אינו עולה. שנאמר 'ולא יחמוד איש את ארצך'.

מפני מה אין פירות גינוסר וחמי טבריה בירושלים? שלא יאמרו עולי רגלים אלמלא לא עלינו אלא לאכול פירות גינוסר או לרחוץ בחמי טבריה דיינו, ונמצא עליה שלא לשמה.

שתי שורות על פני כל המרתף לבית שמאי - י"א שתי שורות מן הארץ עד שמי קורה, וי"א שורה אחת כמין גאם. **שתי שורות לבית הלל** - לרב עליונה ושלמטה הימנה, לשמואל עליונה ושלפנים ממנה. (והלכתא כשמואל).

ליקוטי תוספות:

א. חמץ תחת מפולת תוך חפישת הכלב ג' טפחים, אם שיש שם חמץ חייב לבערו ע"י פועלים אפילו במקום סכנת עקרב. משא"כ אם לא ידוע שיש שם חמץ אפילו בתוך ג' טפחים א"צ בדיקה.

ב. הנותן צדקה כדי שיהא בן עוה"ב הרי הוא צדיק גמור כל שאינו תוהא ומתחרט אם לא יבוא לו הטובה שמצפה לו.

דף ט', יום ב' פרשת וישלח - י"ד כסליו תשפ"א.

עמוד א'.

משנה. אין חוששין שמא גיררה חולדה חמץ ממקום שלא בדק למקום שכבר נבדק, שא"כ יש לחוש גם לאחר בדיקת כל הבית שמא גיררה מחצר לחצר ומעיר לעיר, ואין לדבר סוף.

אם גיררה החולדה חמץ לפנינו למקום שכבר בדק, חוששין שמא עדיין הוא כאן וצריך לחזור ולבדוק. ואין תולין לומר שאכלתו, י"א משום שבלחם היא אוכלת ומשיירת, וי"א משום שהיה כאן 'ודאי' חמץ ו'ספק' שמא אכלתו, ואין ספק מוציא מידי ודאי.

מדורות עובדי כוכבים ששהו בו ארבעים יום (כדי יצירת הוולד) **טמאים**, שהם קוברים את הנפלים בבתיהם. וכל מקום שחולדה וחזיר יכולין להלוך א"צ בדיקה, שאם הושלך שם וודאי חטוהו ואכלוהו לגמרי, שהחולדה אינה משיירת בבשר. וי"א משום שספק היה שם נפל, ואם היה שם ספק שמא אכלוהו.

חבר שמת והניח גורן מלאה פירות, אפילו נתמרחו בו ביום והן בתוך הבית, הרי הן בחזקת מתוקנים. ואין אומרים ש'ספק מעשר אינו מוציא מידי וודאי טבל': א. שחזקה על חבר שאין מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו, ובודאי עישרן. ב. שספק וספק הוא, שמא הכניסם במוץ שלהם ולא נתחייבו במעשר כלל.

עמוד ב'.

מעשה בכהן שהציץ על שפת הבור ששפחה הטיילה בו נפל

והאהיל עליו - וטיהרוהו משום שחולדה וברדלס מצויין שם. ללשון א' משום שהיה ספק וספק, שלא היה וודאי נפל, וגם אם היה יתכן שגררוהו. ללשון ב' היה וודאי נפל, ואע"פ שאינו ברור שאכלוהו, ודאי גררוהו משם.

חמץ שמשייר לאחר הבדיקה יניחנו בצינעה שלא יהא צריך בדיקה אחרת - לאביי שבבדיקת י"ד חוששין לגרירת חולדה, כיון שהפת אינו מצוי בבתים היא מטמנת (ומשנתנו כשבדק ב"ג). לרבא שמא תטול חולדה בפנינו. לרב מרי שמא יניח עשר וימצא תשע, שבוודאי נטלה החולדה אחת.

תשע ציבורין של מצה ואחד של חמץ - ונטל עכבר פרוסה אחת ונכנס לבית בפנינו ואין יודעים מה נטל, אין הולכים אחר רוב, שכל קבוע כמחצה על מחצה וספק איסור לחומרא. **פירש פרוסה מן הציבורין לאחת מן הזויות ונטלו עכבר**, הולכים אחר רוב, ש'כל דפריש מרובא פריש'.

שני ציבורין אחד של מצה ואחד של חמץ, ולפניהם שתי בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק, ונטלו שתי עכברים אחד חמץ ואחד מצה ונכנסו לבתים - אנו תולים שהחמץ נכנס לבית שאינו בדוק והמצה לבדוק, שחיוב בדיקה מדרבנן שהרי מן התורה די בביטול, ובדין דרבנן תולין להקל שההיתר נכנס בהיתר ואיסור באיסור.

ליקוטי תוספות:

א. כהנים מותרים בחוץ לארץ להכנס למדורות עכו"ם בספק טומאה ברשות היחיד ספיקו טמא, אבל ספק אם יש בו נפל הוי כספק ביאה וא"נ קרוב לוודאי הוא ואין ע"ז שם ספק. ג. בחבר שמת והניח מגורה מליאה פירות שחזקתו מתוקן: לרש"י מהניא גם לאכילת אדם, לתוספות מהני רק לאכילת בהמה. ד. כל הנאה באופן של כילוי אסור בטבל.

דף י', יום ג' פרשת וישלח - ט"ו כסליו תשפ"א.

לע"נ הרה"ח ר' אברהם בן הרה"ח משה דב ברויאר ז"ל

נלב"ע ביום ז' כסליו תשע"ט הונצח ע"י בנו הרה"ח חיים נ"י

ת.נ.צ.ב.ה

עמוד א'.

שני שבילין אחד טמא ואחד טהור, והלך אחד בשביל זה ואחד בשביל זה ונגעו בטהרות - אם באו לשאול כל אחד בפני עצמו, אומרים לכל אחד שהוא טהור (שספק טומאה ברה"ד טהור). באו לשאול בבת אחת, טמאים. שאל אחד עליו ועל חבירו, לרבי יוסי דינם כשאלו בבת אחת, ולרבי יהודה דינם כשאלו בזה אחר זה, ומשיבים לו שהוא טהור מספק, ומעצמו יבין שגם חבירו כמוהו. וכך הוא הדין בציבור אחד של חמץ ולפניו שתי בתים בדוקין, ונטל עכבר ולא ידוע לאיזה בית נכנס, שאם באו לשאול כל אחד בפני עצמו, א"צ לבדוק, שבדיקת חמץ דרבנן וספקו לקולא. באו לשאול בבת אחת, שניהם צריכים בדיקה.

המסתפק אם נכנס לשדה שיש בה טומאה (בימות הגשמים שדינה כרה"י) - לחכמים טמא, שהוא ספק טומאה ברה"י. ולר' אליעזר טהור, שספק טומאה ברה"י טמא רק אם נכנס לשם ונסתפק אם נגע בטומאה או האהיל, אבל כשנסתפק אם נכנס הרי זה 'ספק ספיקא' וטהור.

ראה עכבר שנטל חמץ בחצר, והבית בדוק, ולא ידוע אם נכנס לשם או לא - תולין להקל (גם לחכמים המטמאים בספק נכנס למקום טומאה, שבדיקת חמץ דרבנן).

גל של אבנים שהיה בו טומאה ונתערב עם גלים טהורים, ובדקו את כולם ולא נמצא - לר"מ כולם טמאים, שכל דבר שבחזקת טומאה הוא לעולם בטומאתו, עד שיוודע לך טומאה היכן היא. לחכמים בודק בקרקע וחופר עד שיגיע לסלע או לקרקע שלא זזה לעולם, ואם לא מצא טהור.

עכבר שנטל חמץ ונכנס לבית בפנינו - ובדק ולא מצא, א"צ בדיקה (אפילו לר"מ המחמיר בטומאה שלא נמצא, שאנו תולים שהעכבר אכלו, הואיל ובדיקת חמץ דרבנן).

שדה שנאבד בה קבר - הנכנס לתוכה טמא. נמצא בה קבר ולא ידוע אם זהו הנאבד - לרבי אנו תולים שזה הקבר שנאבד,

ולרשב"ג תיבדק כל השדה כולה. וכן עכבר שנכנס לבית עם חמץ ובדק ומצא - תלוי במחלוקת רבי ורשב"ג.

הניח מנה של מעשר שני ומצא מאתיים - לרבי חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה, לחכמים הכל חולין, שאנו תולים שניטל המנה ואלו הובאו לאחר מכן. וכן אם הניח תשע חתיכות של חמץ ומצא עשר - לחכמים תולים שהם אחרות והתשע שהניח אינם כאן, וצריך לבדוק כל הבית.

הניח מאתיים של מעשר שני ומצא מנה - לרבי מנה מונח ומנה מוטל ושל מעשר שני הוא, לחכמים תולים שהוא מנה אחר של חולין. וכן אם הניח עשר חתיכות של חמץ ומצא תשע - לרבי צריך לחפש רק את החתיכה האבודה, ולחכמים צריך לחזור אחר כולם. **עמוד ב'.**

קרדום שנאבד בבית - לת"ק כל כלי הבית טמאים, שאני אומר אדם טמא נכנס לשם ונטלו, ומשמש בכל כלי הבית. וכן אם הניחו בעה"ב בזוית זו ומצאו בזוית אחרת, טמא, שאני אומר שהטמא נכנס ונטלו מזוית זו לזוית אחרת. לרשב"ג - כלי הבית טהורין, שאני אומר שבעה"ב השאילו לאחר או הניחו בזוית אחרת ושכח. וכן חמץ שהניחו בזוית זו ומצאו בזוית אחרת - לת"ק חוששין שעכבר עשאו, ומשום כך יש לחוש גם שחמץ אחר הוא. ולרשב"ג תולים שהוא עצמו העבירו ושכח, וא"צ בדיקה.

עכבר נכנס וכבר בפיו ומצא פירורין - צריך בדיקה, שאין דרכו של עכבר לפרר. אבל תינוק שנכנס וכבר בידו - אין צריך בדיקה שדרכו לפרר.

ספיקות של רבא: א. עכבר נכנס ויוצא וכבר בפיו. ב. עכבר לבן נכנס וכבר בפיו, ושחור יוצא וכבר בפיו. ג. עכבר נכנס וכבר בפיו, וחולדה יוצאה וכבר בפיה. ד. עכבר נכנס וכבר בפיו, וחולדה יוצאה וכבר ועכבר בפיה חולדה. ה. ככר בשמי קורה, אם הטריחוהו חכמים לעלות בסולם ולהורידה. ו. ככר בכור, אם צריך סולם להעלותה. ז. ככר בפיו נחש, אם חכמים הטריחוהו לבדוק חמץ רק בגופו, או גם בממונו וצריך לשכור מומחה להוציאו. ולא נפשט.

משנה לרבי יהודה בודקין אור י"ד ובי"ד שחרית ובשעת הביעור. ולחכמים אם לא בדק אור לי"ד, בודק בתוך המועד (שעה ששית), לא בדק תוך המועד יבדוק לאחר המועד (משש שעות עד שתחשף). ומה שמשירר יניחנו בצנעה.

מחלוקת בדעת רבי יהודה י"מ שלרבי יהודה צריך שלש בדיקות, כנגד שלש לשונות של השבתה שנאמרו בתורה וי"מ שאם לא בדק באחד משלשה פרקים אלו שוב אינו בודק, גזירה שמא יבוא לאכול.

ליקוטי תוספות:

א.בב' שבילין מוקמינן הטהרות בחזקתן, אבל לגברי אפילו שמוקמינן בחזקת טהרה מכל מקום צריכים טבילה והזאה, שאם יגעו שניהם בתרומה טמא בודאי. ב.נשאלו בבת אחת שניהם טמאים היינו מדרבנן, שמדאורייתא טהורים.

ג.מחלוקת רבי אליעזר וחכמים בספק ספיקא ברשות היחיד, לרבי אליעזר לא גמרינן ספק ספיקא מספק סוטה שהוא רק ספק אחד. לחכמים כיון שמחמירין בספק אחד אע"פ שאפשר לאוקמי אחזקת טהרה, הוא הדין ספק ספיקא.

ד. כל הדין שאין צריך בדיקה אחרי תינוק שפיר דווקא אם מצא פירורין כדי כל הכיכר.

ה.איבעיית הגמרא אם בממונו אטרחהו רבנן היינו דווקא באופן שמא יתבער החמץ בלי זה כמו בפיו נחש.משא"כ היכא דאיכא חמץ ודאי ניחא ליה לאיניש ליעביד מצוה בממוניה.

ו.בדיקה לאחר המועד: לרשב"ג היינו לאחר זמן איסורו כדי שלא עליו בבל יראה ובל ימצא. לתוספות אחר המועד היינו לאחר החג כדי שלא יתערב חמץ דאיסור בשל היתר ויאכלנו.

דף י"א, יום ד' פרשת וישלח - ט"ז כסליו תשפ"א.

עמוד א'.

דין התעסקות בדבר איסור, אם חוששים שמתוך כך יעבור עליו:
א. חמץ: לחכמים בודקין לאחר זמנו, ואין חוששים שיבוא לאכול שכל התעסקותו בחמץ הוא כדי לשרפו, ואין לך זכרון לאיסור גדול מזה. ולרבי יהודה אין בודקין, שמא יבוא לאכול.

ב. חדש: לר"מ אסור להתעסק בו קודם שקרב העומר, שמא יבוא לאכול. לרבי יהודה מותר להתעסק בו (כשאין עובר על איסור

קצירה לפני העומר, כגון בידיים או בתבואה הגדילה בין העמקים), ואין חוששים שיבוא לאכול - למסקנא - לפי שבני אדם בדלין ממנו, ורק בחמץ שרגילים בו כל השנה חוששין.

ג. מילוי שמן בשפופרת ע"פ הנר: לת"ק לא ימלא שמן בשפופרת של ביצה או של חרס ויתננה ע"פ הנר כדי שתהא מנטפת בשבת, שמא יבוא לאכול ממנו (והמסתפק מן הנר חייב משום מכבה). לרבי יהודה מותר, ואינו חושש שיבוא לאכול, משום חומר שבת הוא בדיל ממנו.

ד. קשירת חבל בשבת: חבל דלי שנפסק אסור לקשרו, שהוא קשר של קיימא. ועניבה - לחכמים מותרת, ואין גוזרים אטו קשירה שעניבה בקשירה אינה מתחלפת. לרבי יהודה אסורה, שעניבה דינה כקשירה. ובחבל של אורגים (שאי אפשר למלאות בו מים תמיד) - לרבי יהודה מותר לקשרו, שאין זה קשר של קיימא. לחכמים אסור שמא יקשור בחבל רגיל, שחבל בחבל מתחלף.

ה. הקזת דם בכור: לרבי יהודה לא יקזי דם לבכור (גם אם ימות משום כך) אפילו במקום שאין עושה בו מום, שאדם בהול על ממונו ויבוא להקזי במקום שעושה מום. לחכמים מותר במקום שאין עושה בו מום, שאם לא יתירו לו כלל, לא יזהר שלא לעשות בו מום משום שבהול על ממונו.

עמוד ב'.

ו. קידור וקיצוף ביו"ט: אין מגררין בהמה ביו"ט במגררת של ברזל ששיניה דקות (הנקרא 'קידור'), לפי שעושה בה חבורה. ובמגררת ששיניה גסות (הנקרא 'קיצוף') - לחכמים אסור שמא יעשה 'קידור', ש'קידור וקיצוף' מתחלפין. ולרבי יהודה מותר שאינם מתחלפים. (ואין לחשוש משום ש'בהול על ממונו', שאין לה אלא צער בלבד).

הכלל העולה למסקנא: חכמים גוזרים על היתר אטו איסור בכל דבר המתחלף, חוץ מחמץ שמחזר עליו לשורפו. רבי יהודה גוזר רק בדבר שאינו נבדל ממנו כגון בחמץ, או כשבהול על ממונו שלא יאבד לגמרי.

משנה לרבי מאיר: אוכלים כל חמש, ושורפין בתחילת שש (מדרבנן). לרבי יהודה: אוכלים כל ארבע, ו'תולין' - לא אוכלין ולא שורפין - כל חמש, לפי שמותר עדיין בהנאה, ושורפין תחילת שש. ועשו בבית המקדש סימן על כך ע"י שתי חלות של תודה פסולות המונחות על האיציטבא, שאם ניטלה אחת תולין ניטלו שתיים שורפין. לרבן גמליאל: חולין נאכלין כל ארבע, תרומה כל חמש, ושורפין בתחילת שש.

דין עדים שלא הושו בחקירותיהם:

עד אחד אמר בשנים לחודש הרג פלוני את הנפש, והשני אמר בשלשה (והושוו שניהם ביום השבוע) - עדותן קיימת, שאחד מהם לא ידע בעיבורו של חודש. אחד אמר בשלשה ואחד אמר בחמשה - עדותן בטלה.

אחד אמר בשתי שעות ואחד בשלש - עדותן קיימת. אחד אמר בשלש שעות ואחד בחמש - לר"מ עדותם בטלה, ולרבי יהודה קיימת. אחד אמר בחמש שעות ואחד בשבע - עדותם בטלה, שבחמש חמה במזרח ובשבע במערב.

ביאור מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה - לשון א' של אביי: לר"מ אין אדם טועה כלום, ותולים שהמעשה היה בסוף שעה שניה שהיא תחילת שלישיית. ולרבי יהודה אדם טועה בחצי שעה, וכשאחד אומר שלש והשני חמש, תולים שהיה באמצע הרביעית. לשון ב': לר"מ אדם טועה משהו, והמעשה היה או בסוף שתיים או תחילת שלש. לרבי יהודה אדם טועה שעה ומשהו, וכשאחד אומר שלש והשני חמש, תולים שהיה או בסוף שלש או בתחילת חמש.

ליקוטי תוספות:

א.הדין שאין מביאים מנחות מתבואה של בית השלחין היינו רק לכתחילה, ובדיעבד כשר שכן מצונו בקדשים מדאורייתא רק לכתחילה.

ב.תבואת בית השלחין ועמקים מותרים רק בקצירה משום פסידא דאי לא קצרי פסדי. והא שהתיר ר"י קמח וקלי משום שהקילו לעולי רגלים.

ג. עדים שאחד אומר ב' לחודש ואחד אומר לג' לחודש שעדותן קיימת היינו דווקא שכיוונו ליום אחד בשבוע.

ד. עדים שאחד אומר קודם הנץ החמה ואחר הנץ החמה עדותן בטילה ואילו העידו בשעות ככה"ג עדותן קיימת.

דף י"ב, יום ה' פרשת וישלח - טו"ב כסליו תשפ"א

עמוד א'

לשיטת רבא: אין תולין מספק לומר שזה נתכוין לתחילת השעה וזה לסופה כדי לצרף את עדותם, שנאמר 'והצילו העדה'. אלא לר"מ אדם טועה שתי שעות חסר משהו, והמעשה היה בתחילת שתיים או בסוף שלש, ולרבי יהודה אדם טועה בשלש חסר משהו, והמעשה היה בתחילת שלש או בסוף חמש.

עדי נפשות נבדקין בשבע חקירות: איזה שמיטה, איזה שנה, איזה חודש, איזה יום בחודש, איזה יום בשבוע, איזו שעה, איזה מקום. אמר אחד מהם 'איני יודע' עדותם בטילה, שהיא עדות שאי אפשר להזימה. ובבדיקות (כגון מוכרין אתם אותן, התריתם בו, במה הרגו, כליו שחורים או לבנים) אם אמר אחד 'איני יודע' עדותם קיימת, שעדיין אפשר להזימם.

המזימין צריכין להעיד שהעדים היו עמם בכל השעה שעליה העידו, וגם בשעות הסמוכות שעלולים לטעות בהם - ולפיכך: לר"מ (לרבא) צריכים להעיד על שתי שעות שלפני השעה שהעיד כל אחד מהם ושתי שעות לאחריו, ולרבי יהודה על שלש שעות. אמנם, אם העידו על שעה מן היום, א"צ להזימם על השעות הסמוכות שהן בלילה, שאין אדם טועה בין יום ללילה. וכן אם העידו על שעה שלפני חצות היום, א"צ להזימם על הזמן של אחר חצות.

עמוד ב'

מן התורה אוכלים חמץ בער"פ עד סוף שעה ששית. ומדרבנן: לר"מ עד סוף חמישית, ולרבי יהודה עד סוף רביעית.

ויוצא מזה: שלשיטת אביי מרחיקים באיסור אכילת חמץ יותר מן השעות שטועים בהגדת עדות, שלר"מ בלשון א' אדם אינו טועה כלל וללשון ב' במשהו, ובחמץ מרחיקים שעה אחת. ולרבי יהודה ללשון א' טועה אדם בחצי שעה וללשון ב' שעה ומשהו, ובחמץ מרחיקים שתי שעות. וטעם הדבר, ש'עדות מסורה לזרזים וחמץ לכל מסור.'

ולשיטת רבא מרחיקים בחמץ פחות מטעותם של עדים. שלר"מ טועים בשתי שעות פחות משהו, ובחמץ מרחיקים רק בשעה. ולרבי יהודה טועים בשלש חסר משהו, ובחמץ מרחיקים שתיים. וטעם הדבר ש'בחמש חמה במזרח ושבע במערב'. אבל שעה ששית אסרו לר"מ לפי שהחמה קרובה לאמצע הרקיע. ולרבי יהודה אסרו גם שעה חמישית גזירה משום יום המעונן, ושעה רביעית לא אסרו שהיא זמן סעודה לכל ובקיאין בה.

זמן סעודה: שעה ראשונה מאכל לודים (אוכלי אדם), שניה של לסטים, שלישית של יורשין, רביעית של כל אדם, חמישית של פועלים, ששית של תלמידי חכמים. מכאן ואילך כזורק אבן לחמת, אם לא טעם דבר בבוקר.

עד אחד אומר קודם נץ החמה, והשני אומר לאחר הנץ או בתוך הנץ, עדותם בטילה.

ליקוטי תוספות:

עד אחד אומר כג' ועד אחד אומר כה' - לר"מ עדותן בטילה. ולא אמרינן עובדא ברביעית הוי משום שאין תלות הטעות בשניהם, וגם לא בודקים להחמיר עדותן.

דף י"ג, יום ו' פרשת וישלח - ח"י כסליו תשפ"א

לעילוי נשמת האשה הצנועה והחסודה מרת לאה טויבא איבניבונים ע"ה בת ר' בנימין ביינוש ז"ל נלב"ע ח"י כסליו תשע"א. הונצח ע"י יוצאי חלציה. ת.נ.צ.ב.ה.

עמוד א'

לשיטת רב - הלכה כרבי יהודה שאוכלין כל ארבע ותולין כל חמש. ואע"פ שהלכה כדברי המכריע אין הלכה כר"ג שמכריע בין חולין לתרומה, שאינו נקרא מכריע אלא דעה שלישית.

י"ד שחל בשבת מבערים כל החמץ מערב שבת. ושורפין מע"ש תרומות 'תלויות' (ספק טהורות ספק טמאות). אבל תרומות טהורות

- לחכמים אין שורפין כדי שלא להפסיד תרומה בידים, ואע"פ שבקשו להם אוכלים ולא מצאו, שמא לנו כהנים חוץ לחומה ויבואו בשבת. ולר"א בן יהודה איש ברתותא שורפים גם את הטהורות, ומשיירים מהם מזון שתי סעודות. והלכה כדבריו.

כבר מובטח לישראל שלא יבוא אליה בע"ש או בערב יו"ט, מפני הטורח שיש להן לעסוק בסעודות שבת, ויטרדו בו.

מי שהפקיד אצלו חבירו חמץ והגיע ערב פסח, אע"פ שנחסר והולך לא ימכרנו קודם שעה חמישית, שמא יבוא בעליו ויאכלנו. ובשעה חמישית ימכרנו, כדי שלא ייאסרו בהנאה ויפסיד לגמרי. לר"מ ימכרנו לישראל אחר (אבל לא לעצמו משום חשד), ולרבי יהודה ימכרנו לגוי.

גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק, פורטין פרוטות של נחושת בכסף לאחרים ולא לעצמן, וכן גבאי תמחוי מוכרין לאחרים ולא לעצמן, שנאמר 'והייתם נקים מה' ומישראל'.

המפקיד פירות אצל חבירו והן נחסרין והולכים: כדי חסרונן - לת"ק לא יגע בהם ולרשב"ג מוכרם בב"ד. יותר מכדי חסרונן - מוכרם בב"ד.

עמוד ב'

אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה. וכן אין מביאין בבוקרו של י"ד - למ"ד אין מביאין קדשים לבית הפסול, שמתמעט זמן אכילתו שקבעה לו תורה ויבוא לידי נותר. ולכן מי שיש לו להביא תודה ברגל מביאה בי"ג.

שתי חלות המונחות על גג האיציטבא: י"א שהיו פסולות, שתודות מרובות היו ביום י"ג ונפסלו בלינה. וי"א שלא היו פסולות לגמרי, אלא שלא היה להם תקנה לאוכלם שנשחט הזבח שלהם ונשפך הדם (ולר"א ב"ד שמעון צ"ל שנשפך לאחר שנתקבל בכלי). וי"א שהיו כשירות. האומר זו תודה וזו לחמה: אבד הלחם, מביא לחם אחר במקומו, אבדה תודה אינו מביא אחרת במקומה (והלחם נפדה ויוצא לחולין), שהלחם 'גלל תודה' (שנטפל אליה), אבל הבהמה היא העיקר ואינה 'גלל לחם'.

כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה. שחטן זורק דמן שלא לשמן - לא קידש הלחם כלל. שחטן לשמן זורק דמן שלא לשמן - לרבי הלחם קדוש ואינו קדוש (שנפסל ביוצא ואינו נפדה, אבל לא הותר לאכילה). לרבי אלעזר ב"ד שמעון אינו קדוש כלל. ואם נתקבל בכלי ונשפך הדם, סובר רבי אליעזר כר"ש אביו ש'כל העומד לזרוק כזרוק דמי', וחל עליו קדושה ליפסל (אבל אינו נותר באכילה עד שיזרוק ממנו).

אבא שאול אומר: שתי פרות חורשות בהר המשחה ביום י"ד - שתיהם חורשות, אוכלים. ניטלה אחת, תולין. ניטלו שתיהם, התחילו כל העם שורפין.

ליקוטי תוספות:

א. אסור לשרוף תרומה טהורה כמו שאסור לטמאות, רק במקום שסופו לילך לאיבוד וליאסר וכגון חמץ לפני איסורו.

ב. מכירת פקדון או נכסי בעל חוב בעיני רשות בית דין וגם שומת כ"ד חוץ מאלמנה לכתובה ולמזונות (כתובות צ"ז): שמוכרת בלי רשות בית דין משום חינא (אבל שומא צריכה).

ג. שומת נכסים של אחרים אינו יכול לעכב לעצמו אפילו ברשות בית דין משום חשד. א. ורק בדיעבד, ב. או באופן שבית דין עצמן הם המפקידים, ג. או במציאה, ד. אלמנה ששנה לעצמה יעיון במהרש"א.

ג. שיעור בכדי חסרונן. לרש"י היינו כדרך חסרונן של פירות המבואר בפרק המפקיד. לתוספות באופן כזה לכו"ע אין מוכרין רק פליגי בנחסרו יותר מהרגילות כפי החודש אבל עדיין לא נחסר כל השיעור העולה לשנה כמפורש בפרק המפקיד. אבל אם נחסר יותר לכולי עלמא מוכרין בבית דין.

ד. לחמי תודה באופן שנאבדה הקרבן תודה: לרש"י הלחמים נפדים ויקח בדמיהם תודה או לחמי תודה אחרת, לתוספות הדמים אינם ראויים לתודה אחרת, ויכול לפדותם בשוה פרוטה אפילו שהם שוים יותר כיון שאין הפסד להקדש.

ה. שחיטה שלא לשמו בתודה או בכבשי עצרת אפילו נורק דמו לשמו לא נתקדש לחמו.

ו. שחט לשמו וזרק דמו שלא לשמו נתקדש הלחם ואינו נפדה.

ז. עומד לזרוק מהניא לקדש הלחם אפילו באופן שנשפך דמו בסוף, אבל נורק שלא לשמו ופיגול שעקרו משמו גרע דאיגלי מילתא שלא הוי כזרוק, והני מילי בדברים המתקדשים מחמת הזבח, מה שאין כן הזבח גופיה אפילו נורק לשם פיגול מטמא טומאת אוכל מדין כל העומד לזרוק כזרוק דמי.